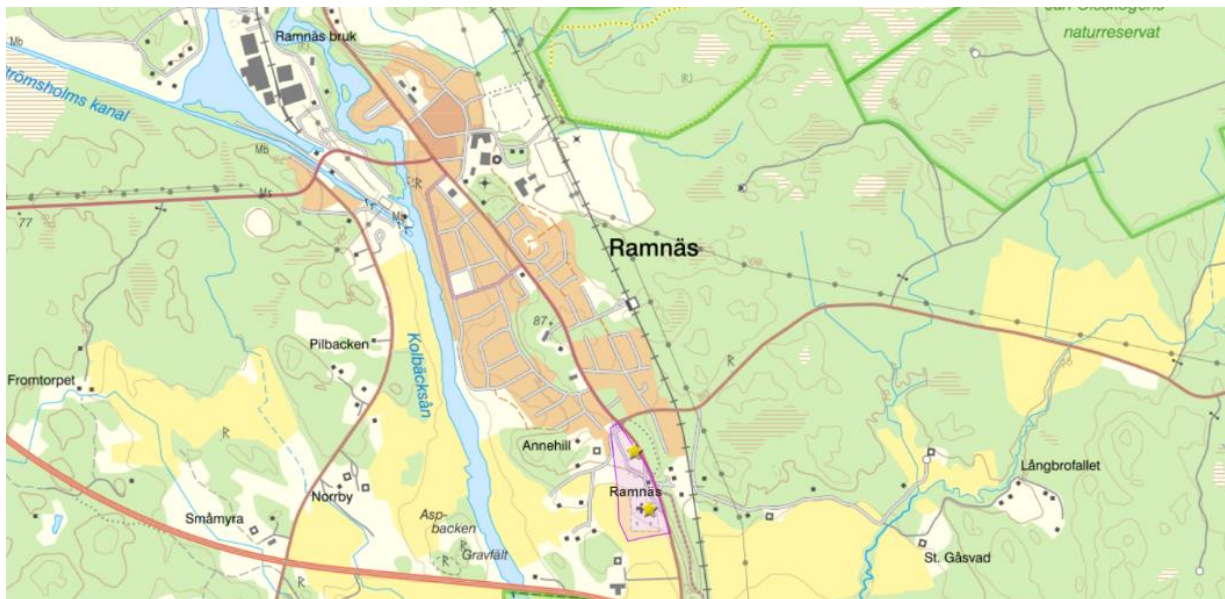

RAMNÄS

OMGIVANDE LANDSKAP/SIKTLINJER

Ramnäs socken ligger centralt i Västmanlands län strax nordväst om Västerås. Socknen består av ett skogslågländ i övergången mellan Mälmarbygdens slättlandskap i söder och bergslagsbygd med mer kuperad terräng i norr. Kyrkan ligger på en liten höjd mellan Strömsholmsåsen och Kolbäcksån. Kyrkan är väl synlig från väg 66 som passerar söder om kyrkan samt Hammarleden som går i nordsydlig riktning förbi kyrkan.

I Kolbäcksån finns flera fall. Kraften från dessa har haft avgörande betydelse för områdets industriella utveckling. År 1590 anlades den första stångjärnshammaren. På 1800-talet expanderade socknens järnbruk till storindustrier i bruksorterna Ramnäs, Seglingsberg och Virsbo. Den medeltida sockenkyrkan ligger idag avsides från Ramnäs bruksort en bit norr om kyrkbyn.

VÄGNÄT/STIGAR/VATTENDRAG

Genom Ramnäs socken går Strömsholms kanal och Kolbäcksån. Jordbruksmarkerna ligger samlade i vattendragets dalgång. Parallellt med dalgången sträcker sig Strömsholmsåsen. Rullstensåsar som den har alltid varit betydelsefulla kommunikationsstråk. Järnvägen drogs genom Ramnäs på 1870-talet. Spåren passerar kyrkbyn på andra sidan åsen.

Den norrgående landsvägen passerar nedanför åsen öster om kyrktomten. Från kyrkan och förbi prästgården går en äldre väg. Den kantas av stora träd i ensidiga alléer. Idag är vägen en grusad promenadväg. Vägen avslutas med en stig ut till vägkorsningen vid Löten. Där finns en allmänning med infoskylt, sittbänkar och en öppen gräsyta.

KYRKAN, DESS PLACERING OCH BYNS UTBREDELSE

Kyrkan uppfördes under 1400-talet. Stora ombyggnationer skedde under 1600- och 1700-talet. Intill kyrkan fanns den tidigare klockarbostaden, senare arrendebostad, som revs 1979 och ersattes med dagens personalbyggnad. Norr om byggnaden och den öppna asfalterade parkeringsplatsen ligger prästgården från 1800-talets början. I anslutning till kyrkan ligger endast prästgården, medan den övriga bebyggelsen flyttades ut vid ett skifte. Den spridda jordbruksbebyggelsen i det öppna

jordbrukslandskapet ligger i dalgången väster om kyrkan. Norr om kyrkbyn på bägge sidor av landsvägen finns modern villabebyggelse.

GRÖNSTRUKTUR

Prästgårdens har en stor omgivande trädgård. Mot vägen i öster finns en vit grind med omgivande häckar. Framför byggnaden finns en öppen gräsmatta med spridda träd. Gångstigen mot prästgårdens entré flankeras av två mäktiga ekar. Söder och sydöst om kyrkogården breder öppna betesmarker ut sig. Åsen som sträcker sig i nord-sydlig riktning är skogsklädd.

BEBYGGELSE

Prästgården uppfördes 1805 och ersatte en äldre byggnad. Den är uppförd i två våningar och genomgick moderniseringar på 1930- och 1980-talen. Idag används den som församlingshem. Fram till omkring sekelskiftet 1900 omgavs prästgården av ett stort antal timrade byggnader som herrstuga, nattstuga, kök, bagarstuga, mjölkbod och sädesbod. Byggnaderna var från 1600-talet, men i dag finns endast två bodar varav den ena uppfördes på 1920-talet.

Byggnadstyp	Årtal	Kommentar
Ja Kyrkan	1400-tal	Utseende 1700-tal
Ja Prästgård	1805	Ersatte en äldre prästgård, idag församlingshem, moderniserad kraftigt på 1930-talet.
Sockenstuga		
Klockaregård		Revs på 1970-talet och ersattes med en ny byggnad i äldre stil som används som personalbyggnad.
Fattigstuga		
Skolhus		
Tiondebod	1600-tal	Två bodar finns kvar kring prästgården. Det är troligen bara en matbod.
Sockenmagasin		
Kyrkstall		
Övrig företeelse av vikt		

TIDSPERIOD OCH VÄRDERING

	Äldre medeltid till 1350	1 Betydande värde som helhet
	Yngre medeltid 1350–1550	2 Betydande värde i delar
o	1550–1760	3 Få betydande värden
	1760–1860	
	1860–1920	
	1920–2000	
	Blandad Tidsperiod	

UTMÄRKANDE KARAKTÄRSDRAG

Kyrkan ligger pampigt och mycket synligt för passerande trafik i söder. Prästgården och personalbyggnaden är stora byggnader i två våningar med träpanel.

ANVÄNDNING IDAG

Kyrklig verksamhet

ATT TÄNKA PÅ

Fornminnen är skyddade enligt 2:e kapitlet Kulturmiljölagen.

Kyrkobyggnaden, kyrkotomten, de kyrkliga inventarierna och begravningsplatsen skyddas genom 4:e kapitlet kulturmiljölagen.

Miljöbalkens generella biotopskydd gäller för odlingsrösen, stenmurar, åkerholmar, alléer (även enkelradig), småvatten och våtmarker, källor samt pilevallar (hamlade träd på rad).

Delar av marken inom området kan regleras av detaljplan enligt plan- och bygglagen.

VIDARE UNDERSÖKNINGAR

Är boden en tiondebod eller bara ett sädesmagasin?

KÄLLOR

Kulturmiljövårdsprogram Surahammars kommun 1987

Kulturhistorisk karakterisering Ramnäs kyrka, Västerås stift, 2005

Sandberg, E. *Ramnäs kyrkomiljö – söder om själva brukssamhället/Tidernas kyrkplatser*, utgiven av Västmanlands läns museum 1998, s 68–73

Ramnäs kyrka.

Före detta prästgården med intilliggande bodar.

Före detta prästgården med den förbipasserande landsväg.

Före detta prästgården från söder.

En av de två bodarna som finns kvar vid före detta prästgården.

Äldre vägsträckning norrut.

Träd i rad och högvuxna träd som solitär vid före detta prästgården.

Vy mot väster med jordbruksbebyggelse.